

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚУРИЛИШ ВАЗИРЛИГИ
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНИШ ВАЗИРЛИГИ
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИ
САМАРҚАНД ДАВЛАТ АРХИТЕКТУРА - ҚУРИЛИШ ИНСТИТУТИ
ЁШ ОЛИМЛАР КЕНГАШИ

**ФАОЛ ИНВЕСТИЦИОН МУҲИТНИ
ШАКЛЛАНТИРИШДА ТАЪЛИМ, ФАН ВА ИШЛАБ
ЧИҚАРИШ ИНТЕГРАЦИЯСИНING
ДОЛЗАРЪ МУАММОЛАРИ**

мавзусидаги XVI республика илмий-амалий конференция

МАТЕРИАЛЛАРИ

II ҚИСМ

(2019 йил 7 июн)

САМАРҚАНД-2019

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚУРИЛИШ ВАЗИРЛИҒИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИННОВАЦИОН
РИВОЖЛАНИШ ВАЗИРЛИГИ
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИ
МИРЗО УЛУҒБЕК НОМИДАГИ
САМАРҚАНД ДАВЛАТ АРХИТЕКТУРА-ҚУРИЛИШ
ИНСТИТУТИ

ЁШ ОЛИМЛАР КЕНГАШИ

**“ФАОЛ ИНВЕСТИЦИОН МУҲИТНИ
ШАКЛЛАНТИРИШДА ТАЪЛИМ, ФАН ВА
ИШЛАБ ЧИҚАРИШ
ИНТЕГРАЦИЯСИНИНГ ДОЛЗАРБ
МУАММОЛАРИ”**

мавзусидаги XVI республика илмий-амалий конференцияси

МАТЕРИАЛЛАРИ

II ҚИСМ

(2019 йил, 7 июн)

Самарқанд-2019

“Фаол инвестицион муҳитни шакллантиришда таълим, фан ва ишлаб чиқариш интеграциясининг долзарб муаммолари” ёш олимлар, докторантлар, мустақил тадқиқотчилар, магистрант ва иқтидорли талабаларнинг XVI республика илмий-амалий конференцияси материаллари. – Самарқанд: СамДАҚИ нашри, 2019 йил. 296 б.

Ушбу тўпламга конференция мавзусидан келиб чиққан ҳолда республикамизда Мустақиллик йилларида амалга оширилаётган шаҳарсозлик, архитектура, қурилиш, иқтисодиёт ва бошқа соҳаларни ривожлантиришнинг долзарб муаммолари, замонавий бунёдкорлик соҳасида олиб борилаётган илмий-амалий изланишлар натижалари, мулоҳазалар ва таклифлар киритилган.

Конференция материаллари Самарқанд давлат архитектура-қурилиш институти Илмий-техник кенгашининг қарори асосида нашрга тавсия этилди (Баённома № 9, 24.05. 2019).

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

1. С.И. Ахмедов	СамДАҚИ ректори, таҳрир ҳайъати раиси;
2. Э.Х. Исаков	Илмий ишлар ва инновациялар бўйича проректор, таҳрир ҳайъати раис муовини;
3. А.Р. Рахимов	Ўқув ишлари бўйича проректор, аъзо;
4. А.Х.Ражабов	Молия ва иқтисод ишлари бўйича проректор,аъзо;
5. У.А. Хушвақтов	Илмий ва илмий педагогик кадрлар тайёрлаш бўлими бошлиғи, аъзо;
6. Л.Т. Ибрагимов	Институт “Ёш олимлар” Кенгаши раиси, аъзо;
7. Ф.А. Қосимова	Иқтидорли талабаларни илмий тадқиқот фаолиятини ташкил этиш бўлими бошлиғи, аъзо.

*Масъул муҳаррирлар: У.А.Хушвақтов, Л.Т.Ибрагимов
Компьютерда саҳифаловчилар: Ф.А. Қосимова, А.Б. Бобоназаров*

Ушбу тўплам муаллифларнинг қўлёзмалари асосида ўзгартиришсиз тўлалигича нашрга тайёрланди ва чоп этилди.

Кадрлар сифатини ошириш ва қайта тайёрлаш тизимда фан, таълим ва ишлаб чиқариш интеграцияси

*Бекмуродов Алишер Жониқулович Гулистон давлат университети
катта ўқитувчиси*

Фан, таълим ва ишлаб чиқариш интеграциясини кучайтириш соҳадаги ютуқлар кўламининг кенгайишига замин яратади. Хусусан, худуддаги олимлар, талабалар ва ишлаб чиқарувчиларга дунёдаги мавжуд инновацияларни тақдим этиб, илмий-инновацион салоҳиятини намоён қилиб янада янги даражага кўтаришга хизмат қилади.

Интеграллаштириш самараси ривожланаётган турли хил элементларнинг ўзаро уйғунлашуви бўлиб ҳисобланади. Элементлараро ички алоқаларнинг комплекслиги, эпчиллиги ўз навбатида, марказлаштирилган бошқарув омилларининг кучсизланишига ва ўзини-ўзи бошқарув омилининг ўсишига олиб келади. Элементлараро алоқанинг оптимал тарқалиши янги самарани келиб чиқишига олиб келади. Мутахассислар тайёрлаш билан боғлиқ бўлган интегратив ҳолат жамиятда ижтимоий-иқтисодий тезлашишига мувофиқлашиб бориши зарур. Кенг миқёсдаги мутахассис салоҳияти асосан унинг кўп қиррали тарзда тайёрланганлиги ва илмий, амалий муаммоларни ҳал этишда уйғунлик бўлиб ҳисобланади. Салоҳиятли кадрларни етиштиришда эса, мутахассисларнинг тажрибаси, амалий кўникмаларга эга эканлиги муҳим рол ўйнайди. Хусусан ёш олимлар томонидан таълим равнақи учун хизмат қиладиган турли инновацион лойиҳа ва таклифлар, кашфиётлар айнан шу соҳа ривожланишига омилдир. Ушбу жараёнда эса биргина муҳим жиҳат айнан ихтиролар яратилишига ўзбек миллий анъаналарининг рамзи ҳисобланган, тарихий кадриятларимиз рамзи бўлган жиҳатларни кўшишдан иборат. Юртбошимиз Ш.Мирзиёев бу борада “Бизни ҳамиша ўйлантириб келадиган яна бир муҳим масала – бу ёшларимизнинг одоб-ахлоқи юриш-туриши, бир сўз билан айтганда, дунёқараши билан боғлиқ. Бугун замон шиддат билан ўзгаряпти. Бу ўзгаришларни ҳаммадан ҳам кўпроқ ҳис этадиган ким – ёшлар. Майли ёшлар ўз даврининг талаблари билан уйғун бўлсин. Лекин айти пайтда ўзлигини ҳам унутмасин” дейди.¹⁰

Энди эса ривожланган мамлакатлар амалиётига назар ташласак. Бугунги кунда Бауман номидаги Москва давлат техника университети Москва шаҳридаги олий таълим муассасалари ўртасида 3 чи, Россияда 5 чи ва “QS World University” жаҳон рейтингида 291 ўринни

¹⁰ Шавкат Мирзиёевнинг 15-июнь куни Тошкентда бўлиб ўтган “Ижтимоий барқарорликни таъминлаш, муқаддас динимизнинг софлигини асраш – давр талаби” мавзусидаги анжуманда сўзлаган нутқидан.

эгаллайди. Ушбу олий таълим даргоҳида 17 факултет, 132 кафедра, 10 талабалар турар жойлари, 3 филиали мавжуд. Майдони 350000м² эга бўлган 20 та ўқув корпусларида 100 дан ортиқ таълим йўналишлари бўйича таълим олиб борилади. Университетда ўқув жараёнида 3000 ортиқ юқори малакали профессор – ўқитувчилар иштирок этадилар. Жумладан, 600 фан докторлари ва 1700 фан номзодлари саналади. Таълим муассасасида фанлар интеграцияси юқори даражада йўлга қўйилган.

Олий ўқув юртлири учун ишлаб-чиқариш илмий муассасалар билан интеграцияни ривожлантиришда капитал қурилиш, ўқув – илмий мақсадлар учун маълум миқдорда маблағ олиш мақсадга мувофиқдир. Бундан ташқари, олиб бориладиган хўжалик шартномаларидан тушадиган даромаднинг асосий қисмини моддий – техника базани ривожлантиришга йўналтириш ҳам назарда тутилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775 сонли қарорига мувофиқ бошқарма томонидан “Инновацион гоё етакчиси” кўкрак нишони Низоми ишлаб чиқилди ҳамда 2018 йил 2 октябрда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Инновацион гоёлар етакчиси” кўкрак нишонини таъсис этиш чора-тадбирлари тўғрисида” ги 786-сон Қарори қабул қилинди. Бу каби кўриктанловлар ёшларнинг иқтидорини янада намоён этиш, улар салоҳиятини юксалтириш, тажрибали таълим муассасалари билан ҳамкорлик алоқаларини йўлга қўйиш, соҳадаги интеграция жараёнининг амалиётга тадбиқ этилиши унинг ривожига ҳисса қўшишини таъминлайди.

Шунингдек, илмий-тадқиқот, таълим ва Республиканинг бошқа муассасалари томонидан амалга оширилаётган давлат илмий техник дастурлари ва лойиҳалари йўналишларини ишлаб чиқишдан иборат. Бу каби ижобий ўзгаришлар соҳалар хусусан фан, таълим, ишлаб чиқариш интеграциясининг юқори босқичга кўтарилиши, соҳадаги тажрибали кадрларни етиштиришда амалий аҳамият касб этади. Бу эса кадрлар сифатини ошириш ва қайта тайёрлаш тизимида фан, таълим ва ишлаб чиқариш интеграциясининг роли нақадар муҳим эканлигини англатади.

Ғовак муҳитларда модда кўчиши тенгламасининг манба ҳадини тесқари масала ечими орқали тиклаш масаласи

О.Хайдаров¹, О.Б.Исмоилов², О.А.Жўраев²

¹СамДУ таянч докторанти, ²ТермДУ 2-босқич магистрантлари

Аҳолининг ўсиши ва саноатнинг ривожланиши туфайли ер ости сувларининг ифлосланиши муаммолари муҳим аҳамият касб этади.

МУНДАРИЖА

1	Сўзбоши	3
2	Иқтидорли талабаларининг илмий-тадқиқот фаолиятини ташкил этиш самарадорлигини оширишга инновацион ёндошув натижалари. <i>СамДАҚИ Иқтидорли талабаларнинг илмий-тадқиқот фаолиятини ташкил этиш бўлими бошлиғи Қосимова Фароғат Абдурахмоновна</i>	5
3	Sintaksis nazariyasining tilshunoslik taraqqiyoti hozirgi bosqichidagi holati. <i>Usmonov Asliddin Mannonovich. Qarshi davlat universiteti</i>	7
4	Ўзбекистонда меъморий эпитафик безакларнинг ривожланиши. <i>Ш.К.Асқарова ТАҚИ катта ўқитувчиси</i>	9
5	Фуқароларнинг қулай атроф табиий муҳитга бўлган ҳуқуқларини таъминлашнинг айрим жиҳатлари. <i>Қалбай БАБАНАЗАРОВ Қорақалпоқ давлат университети</i>	11
6	Communicative Teaching of the English Language. <i>Nodira Atabaeva, Senior teacher. Tashkent Architecture and Civil Engineering Institute</i>	14
7	So'fi Olloyor ijodi orqali yoshlarga ma'naviy-ma'rifiy tarbiya berish masalalari. <i>Ajiniyoz nomidagi NDPI, p.f.d professor-Aleuov.U, Magisrtratura bo'limi, "Pedagogika nazariyasi va tarixi yo'nalishi magistranti" Rajabova.L</i>	16
8	The role of using deductive and inductive ways in English grammar. <i>Saidova Marjona Panji qizi, Qiomova Go'zal Ro'ziyevna. Qarshi davlat universiteti</i>	18
9	Shahar va qishloq hududlarni ko'kalamzorlashtirish <i>Tilovov Suhrob, Jo'rayev. O. (JDPI)</i>	20
10	Approaches and methods on dealing with mixed-level classes and activities <i>Shakurova . N.Qosimova. D. Qarshi davlat universiteti</i>	23
11	Teaching vocabulary to young learners <i>Aliqulov Feruzbek Abdugapporovich Qarshi davlat universiteti</i>	25
12	Exploring the Possibilities of the Cognitive Approach for Non-linguistic EFL Students Teaching <i>Nashirova Dilnoza, Buriyevna, Sitora Isakova Qarshi muhandislik iqtisodiyot instituti</i>	27
13	Individual Learner Differences <i>Nashirova Shaxnoza Buriyevna, Yusupova Mushtariy Qarshi davlat universiteti</i>	30
14	Vocabulary teaching methods <i>Nashirova Shaxnoza Buriyevna, Yusupova Mushtariy Qarshi davlat universiteti</i>	33
15	Stylistics and Teaching English through Literature for Intermediate EFL Students <i>Nashirova Shakhnoza Buriyevna, Yulduz Usmonova Qarshi davlat universiteti</i>	36

51	Талабарга экологик билимларни сингдириш-давр талабидир. Умматова М.Б., Мадрахимова З.Н., Жавлонова Д.Й. Гулистон Давлат Университети	135
52	Говак муҳитларда суюқликларининг чизиқли эластик-пластик сизиши учун чегаравий тескари масалани сонли ечиш. Э.Холияров ¹ , О.Б.Исмоилов ² , О.А.Жўраев ² ¹ ТермДУ ахборот технологиялари кафедраси мудири, ² ТермДУ 2-босқич магистрантлари	137
53	✓ Кадрлар сифатини ошириш ва қайта тайёрлаш тизимида фан, таълим ва ишлаб чиқариш интеграцияси. Бекмуродов Алишер Жониқулович Гулистон давлат университети катта ўқитувчиси	141
54	Говак муҳитларда модда кўчиши тенгламасининг манба ҳадини тескари масала ечими орқали тиклаш масаласи. О.Хайдаров ¹ , О.Б.Исмоилов ² , О.А.Жўраев ² ¹ СамДУ таянч докторанти, ² ТермДУ 2-босқич магистрантлари	142
55	Ортотроп жисмлар учун икки ўлчовли термоэластик боғлиқ масалани компьютерли моделлаштириш. Азиз Абдуқаюмович Қаландаров, Абдуқаюм Қаландаров, Аваз Мухиддинович Маматовю Гулулисто давлат университети, Гулистон ш.	146
56	Орол муаммоси дунё хамжамиятининг тақдир. Розикова Мехринисо Содикжоновна "Ипак йўли" туризм халқаро университети, Самарқанд шаҳри	148
57	Иқтисодиётда кўрсатилаётган молиявий хизматлар тушунчаси ва уларнинг аҳамияти. Маликова Дилрабо Муминовна. Мустақил изланувчи, Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти, Самарқанд ш.	153
58	COURSELAB дастуридан фойдаланиб электрон таълим ресурсларини яратиш. Ниёзов М.Б. – ГулДУ ўқитувчи. Абдуллаев Б.Б – ГулДУ 4-босқич талабаси	155
59	Таълим тизими самародорлигини оширишда ахборот – коммуникатсион технологиялардан фойдаланиш. Ниёзов М.Б. – ГулДУ ўқитувчи, Кабекова Г.Р. – ГулДУ 4 – босқич талабаси	157
60	Таълим методлари. Баракаева Гулсанам Сайфиллаевна СамДЧТИ Таржимонлик назарияси ва амалиёти факультети талабаси Орипов Жавоҳир Аббос ўгли СамДЧТИ талаба Абдулатиф Абдурахманович СамДЧТИ Таржимонлик назарияси ва амалиёти факультети талабаси	158